

Tredje boken om bladmossor

Den avslutande delen i Nationalnyckelns genomgång av våra egentliga bladmossor har nyligen givits ut. Kristoffer Hylander har tittat närmare på boken, som tyvärr verkar bli den sista som ges ut i den nuvarande bokserien.

KRISTOFFER HYLANDER

Äntligen är pleurokarpdelen klar! Nu är det dags att ge sig i kast med de krypande mattbildande mossorna som växer överallt.

Denna volym av Nationalnyckeln behandlar alltså bladmossor precis som två tidigare volymer. Denna gång är det dock de så kallade pleurokarpa mossorna som är i fokus. De flesta sådana mossor växer krypande på marken, trädbaser, död ved eller klippor och bildar ofta vidsträckta mattor. Jag tror de flesta känner igen husmossa *Hylocomium splendens*, vägmossa *Pleurozium schreberi*, gräshakmossa *Rhytidiadelphus squarrosus* och cypressfläta *Hypnum cupressiforme* även om man kanske inte vet vad de heter.

Min känsla är att mossor, inte minst de krypande, är ganska knepiga att avbilda. Det blir lätt grötigt av skott kors och tvärs på ett foto, och att teckna eller måla av dem blir sällan lyckat. Därför blir jag väldigt imponerad när jag börjar bläddra i den här boken. Helt fantastiska illustrationer som verkligen fångar karaktären hos arterna. Titta till exempel på palmossa *Climacium dendroides*

Bladmossor: Skirmossor – baronmossor: Bryophyta: Hookeria – Anomodon

Lars Hedenäs, Tomas Hallingbäck,
Christopher Reisborg 2014.
ArtDatabanken.
ISBN 9789188506849,
366 sidor. Pris ca 450 kr.

(sid. 69), husmossa *Hylocomium splendens* (sid. 269) eller sumpkrypmossa *Pseudocampyllum radicale* (sid. 113).

Även utomhusfotografierna är generellt sett mycket bra. Dock skulle det nog gå att få fram ännu bättre bilder för ganska många arter med mer tid och pengar. Det är inte så lätt att använda foton som bestämningsunderlag. Men det är ändå en intressant utmaning att försöka hitta bra foton som fångar karaktären av en art.

Som exempel kan nämnas skogsspärrmossa *Campylophyllum sommerfeltii* som är presenterad i en närbild som inte riktigt förmedlar känslan av arten, medan – på samma uppslag – hakspärrmossans *C. halleri* typiska utseende känns igen. Nästan alla arter är avbildade med fotografier och för mig är det första gången jag ser flera arter på bild – både sådana jag redan sett i fält och sådana jag hoppas få se en dag!

Det finns många arter som är lätta att lära sig och där kan bilderna vara till stor hjälp. Det är dock viktigt att vara medveten om

att många pleurokarper är mycket svårbestämda och kräver en hel del erfarenhet och dessutom mikroskopstudier innan man kan känna sig säker.

Ett problem med pleurokarperna är också att släktena inte alltid är så självklara. Ett bevis på det får man när man läser nyckeln i början av boken. Många släkten nycklas ut på flera ställen. Man har löst det tekniskt genom att skriva "(delvis)" vid sådana ställen. Dock skulle det underlättat om man också skrivit dit vilka arter det gällde.

Något som är väldigt bra med denna bok är att det finns nycklar till släkten (och ibland arter) i början av boken. Det gör att denna bok är lättare för nybörjare att ge sig i kast med än böckerna om akrokarpa mossor som inte har någon sådan nyckel. Det finns många bra mikroskopbilder som underlättar bestämningen, men som vanligt när man börjar med en ny artgrupp måste man lära sig en del nya termer (som finns beskrivna på en bild i början av boken och i en ordlista i slutet).

Jag har inte lusläst alla texter men de verkar ha bra flyt och relevant innehåll och tar ofta upp viktiga karaktärer att notera vid jämförelser med potentiella förväxlingsarter.

Om man inte har hängt med i svängarna när det gäller de senaste ändringarna i pleurokarpsystematiken, kommer man att upptäcka att en hel del namn är nya. Dock återfinns de flesta äldre namn i registret så man hittar sin art även om man slår på *Brachythecium reflexum* eller *Pseudocalliergon trifarium*.

FIGUR 1. Palmmossa *Climacium dendroides*.
FOTO: Christopher Reisborg.

Växtsäsongen för kärlväxter är slut för länge sedan när detta kommer i tryck och kanske snön också ligger på backen när du köpt denna bok. I så fall får din första pleurokarpexkursion förslagsvis bli till någon bergbrant där du säkert kan hitta cypressfläta *Hypnum cupressiforme*, någon sidenmossa *Plagiothecium* och säkert ytterligare ett antal arter. Till våren blir det sedan dags att ge sig i kast med spännande sumpskogar, rikkärr, död ved, bäckmiljöer...

Till nybörjaren vill jag säga: ha tålamod och lägg svåra släkten åt sidan i början. Tyvärr finns det en del vanliga arter i denna grupp. Men det finns också många pleurokarper som är lätta att känna igen och ju fler arter man lärt sig känna igen desto lättare går det med de svårare grupperna – så håll ut! **SBT**.

Du har väl betalat din medlemsavgift för nästa år?

Om inte, betala in din och eventuella familjemedlemmars avgift snarast till **plusgirokonto 66 51 39-2**. Ange ditt namn och gärna också ditt medlemsnummer som meddelande. Medlemsnumret hittar du på plastomslaget som din tidning kom i. Om du undrar över något, kontakta Maria på kansliet så hjälper hon till (018-471 28 91, info@svenskbotanik.se).